

Melléklet

Csomós Ildikó

**Tantárgyi koncentráció az ének-zene és magyar irodalom
órákon: a kanásztánc**

című dolgozatához

Óravázlat

Tanítás helye:Általános Iskola

5. osztály, 24 fő

Tanítás ideje:

Tantárgy: Ének-zene

Témakör: Régi stílusú népdalok

Tananyag: Győri kanász a dombon

Kanásztánc, kanásztáncritmus

Tanítás céljai:

- a) Nevelési cél: - magyar hagyományok megismerése a régi szokások felidézése által
 - a társak iránti figyelemre nevelés a csoportmunka során
 - logikus gondolkodásra nevelés a versek ritmizálása és a szövegértelmezés által
- b) Oktatási cél: - Kanásztáncritmus megismertetése a tanulókkal kooperatív munkaformában
 - Győri kanász a dombon... kezdetű népdal megtanítása az óra elején végzett ritmusfeladat segítségével
- c) Képzési cél: - éneklési készség fejlesztése
 - tiszta intonáció fejlesztése
 - ritmikai készség fejlesztése
 - hangszínhallás fejlesztése
 - csoportmunkában való dolgozás képességének a fejlesztése
 - megfigyelőképesség, elemzőképesség fejlesztése

Didaktikai feladatok: alkalmazó rögzítés

ismeretszerzés

zenei élmény-nyújtás, értékelés

Munkaformák: frontális osztálymunka

kooperatív csoportmunka

Szemléltetés, munkaeszközök: tábla

tankönyv (Rápli Györgyi – Szabó Katalin: Énekeskönyv 5. Apáczai Kiadó)

interaktív tábla internetkapcsolattal

Óra menete	Megjegyzés
I. Alkalmazó rögzítés Elzongorázom egy tanult népdalt első két sorát. Melyik dalra ismertek rá? Árpa is van. Énekeljük el együtt mindegyik versszakkal! Nyissuk ki a tankönyvet a 37. oldalon! Tapsoljuk el a dal ritmusát és közben mondjuk hozzá a ritmusneveket is! Felírtam a táblára az énekelt népdal első ritmussorát és egy másik ritmussort, amely egy számotokra még ismeretlen népdal egyik sorának ritmusa. Miben különbözik a két sor? (Győri kanász a dombon...) Szólaltassuk meg! II. Ismeretszerzés Mindenki húzzon egy kindertojást (műanyag tojás) ebből a dobozból! A tojások mindegyike valamilyen hangot, zörejt ad ki. Álljatok fel és keressétek meg egymás között az azonos hangzású tojásokat! Láthatjátok, hogy így négy csoportot alkottatok. A következő feladatnál ezekben a csoportokban dolgoztok tovább.	1' Dallamfelismerés zongoráról Éneklési készség fejlesztése Kh.: h' Ritmuskészség fejlesztése Frontális osztálymunka Interaktív táblán fájl megnyitása 5' Kooperatív csoportalkotás Hangszínhallás fejlesztése

Mindegyik csoport hat főből áll. A következő feladatköröket osszátok fel egymás között: - időfigyelő (Figyeld a rendelkezésekre álló időt!) - íródeák (Írd fel a táblára a ritmust, miközben a szóvivő hangoztatja!) - jegyző (Írd le a csoportod döntéseit, megoldásait, javaslatait!) - feladatmester (Figyelj arra, hogy mindenki megértse a feladatot!) - szóvivő (Foglald össze és mondd el a feladatok megoldását!) - csendkapitány (Figyelmeztess a társaidat, ha túl zajosak!) Mindegyik csoport kap egy-egy versrészletet. Írjátok le a versrészletek ritmusát! Erre a feladatra 5 perccel van. <u>Kölcsey Ferenc: Himnusz (részlet)</u> Isten, áldd meg a magyart Jó kedvvel, bőséggel, Nyújts feléje védő kart, Ha küzd ellenséggel. <u>Petőfi Sándor: Föltámadott a tenger (részlet)</u> Föltámadott a tenger, A népek tengere; Ijesztve eget-földet, Szilaj hullámokat vet Rémítő ereje.	Tanári utasítás Feladatok kiosztása 10' Csoportmunka
---	--

Amadé László: A szép fényes katonának (részlet)

A szép fényes katonának
Arany gyöngy élete,
Csillog villog mindenfelől
Jó vitéz fegyvere.

Arany János: Pázmán lovag 2. (részlet)

Odamene jó lovag, bús-haragos Pázmány,
Lépte alatt nyög a föld, csikorog a márvány.

Arra kérem a csoportok szóvivőit, hogy tapsolják el a feladat ritmusát és mondják hozzá a ritmusnevét is!

A tapsolt ritmusokat írják fel az íródeákok a táblára!

Jól oldottátok meg a feladatot. Mit vesztek észre a négy ritmussor között?

.....

Szólaltassuk meg folyamatosan a négy sort! Kérem a csoportokat, hogy egymás után, a megoldás sorrendjében hangoztassák saját ritmussorukat!

Az ilyen típusú ritmussorokat kanásztáncritmusnak nevezzük.

Megoldások megbeszélése
15'

Megoldások összevetése a
táblakép alapján

Frontális osztálymunka

Mindegyik csoport kap egy szöveget, ami ehhez a ritmushoz kötődik tartalmilag. Oldjátok meg a hozzá tartozó feladatsort! Erre a feladatra 8 percet kaptok. Mindegyik csoport ismertesse egy-egy feladat megoldását! Köszönöm, a feladat megoldása helyes. Az óra utolsó részében egy kanásztánc ritmusú népdalt fogunk tanulni. (Győri kanász a dombon...) Éléneklem nektek. Figyeljétek meg, hogy milyen szavak jelennek meg a dalban, amit a szövegben is olvastatok! <i>Bot, disznó, pásztor.</i> Éléneklem a dal első sorát, énekeljétek utánam! Mutatom a második sort, énekeljétek vissza! Foglaljuk össze az első két sort! Mutatom a harmadik és a negyedik sort. Énekeljük el az egész versszakot! Észrevettetek valamit a dallammal kapcsolatban? <i>Az utolsó két sor dallama ugyanaz, mint az első két soré, csak mélyebben kell énekelni.</i> Úgy bizony! Nyissátok ki a tankönyvet 42. oldalon és számoljátok ki, hány hanggal mélyebben kell énekelni a 3-4. sort!	Csoportmunka Feladatlapok kiosztása 20' Megoldások megbeszélése 28' 30' Bemutató éneklés 33' Daltanítás analizáló módszerrel Kh.: h' Dallamjárás mutatása, intonáció és szöveg javítása.
---	---

Öt hanggal. Ki emlékszik a hangtávolság nevére? Ki tudja megmondani, hogy neveztük az ilyen típusú dallamot? <i>t5 - kvintváltó dallam.</i> Milyen hangszeren tudnánk elképzelni ezt a dalt, ha nem énekelnénk? Gondoljatok arra, hogy a pásztorokhoz kapcsolódik ez a népdal. <i>Furulyán.</i> Hallgassátok csak! http://folkloredb.hu/fdb/mviewer.php?gyid=228DAC14-1085-42C4-9FBB-4CE47DBC3C14&filter=4322,:kanász_a_dombon:,0&i_FMusic=on&i_FDance=on&i_FText=on&i_FTheme=on&i_FAudio=on&i_FVideo=on&i_FImage=0 Olvassátok el a második és harmadik versszak szövegét! Énekeljük el együtt! Énekeljük el az egész dalt! 	Zenehallgatás interaktív tábla segítségével Irányítás kézzel, hibajavítás, érthető szövegmondás 40'
III. Zenei élmény-nyújtás, értékelés Az óra befejezéseként nézzünk meg egy videót, amely a kanásztáncot mutatja be. http://db.zti.hu/neptanc/tanc.asp Milyen ritmust lép ki a táncos? () Tegyünk le az asztal mellé a földre két ceruzát, hogy keresztezzék egymást, és énekeljük, illetve táncoljuk el mi is a kanásztáncot! 	Videofilm megtekintése interaktív tábla segítségével 45'

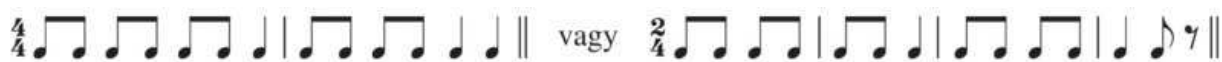
Óravázlat melléklete:

A kanásztánc

A kanász pásztoreMBER, aki disznókat őriz, legeltet. Nevét a nyáj fejétől, a kantól kölcsönözte. Másképp kondásnak vagy disznópásztornak hívják.

A kanásztáncot tágabb értelemben a pásztortáncok gyűjtőneveként használják, szűkebb értelemben azonban jelentése arra a tánc típusra korlátozódik, amelyet két, földön keresztezett bot fölött járnak. Eredetére való utalásként a táncot a mutatványos fegyvertáncok között tartják számon, noha a valamikori tényleges fegyvert, a kardot, fokost, baltát, ma már más eszközök helyettesítik, például bot, nyárs, vessző, söprű, esetleg hangszer, vagy kereszt alakban sorba állított üveg. Szinte kizárólag férfiak adják elő ezt virtuskodó mutatványos táncot, amelynek lényege az eszköz kerülgetése; azt tánc közben megérinteni, felrúgni, megsérteni nem szabad. A keresztezett botok, eszközök közei a kanásztánc formavilágát, motívumkészletét korlátozzák, így az viszonylag csekély és egyszerű. A tánc két váltakozó részből épül fel: a botok előtti és körüli tánc, mintegy bevezetőként, majd fő témaként a botok közeibe való gyors, virtuóz ugrálás. A táncos a két tételt kedve szerint többször ismételheti.

A tánchoz énekelt vagy hangszeren játszott dallam ritmusa a következő volt:

Feladatsor

1.) Ki a kanász és mi a foglalkozása?

.....

(Megoldás: Pásztoember, aki disznókat őriz, legeltet.)

2.) Milyen eszközt használnak a kanásztánchoz, és mennyit?

.....

(Megoldás: Két földön keresztezett botot.)

3.) Kik adják elő a kanásztáncot és hogyan?

.....

.(Megoldás: Férfiak, akik kerülgetik a botokat, vagy más tárgyakat. Gyorsan ugrálnak közöttük.)

4.) Hány részből épül fel a tánc és mi jellemzi ezeket?

.....

.(Megoldás: Két részből épül fel. A bevezetőben a botok előtt és körül táncolnak, fő témaként pedig a botok közeibe ugrálnak gyorsan.)